

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ISSN 1986-2709

ΧΛΟΡΑΚΑΣ

Τύπος, εκδότης, ιδιοκτήτης και συντάκτης περι τα γεγονότα και ζητήματα, Κυριάκος Ταπακούδης

ΦΕΒΡΑΡΙΟΣ 2013 – τεύχος 46

ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ
ΖΗΝΑ ΚΑΘΕΡ ΝΤΕ ΤΥΡΑΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΤΑΠΑΚΟΥΔΗΣ

Κεφάλαιο Α΄

Τα γαϊδούρια και τα μουλάρια άλλως ημίονοι, τείνουν να εξαφανιστούν από την Κυπριακή επαρχία. Η εισβολή της τεχνολογίας στη γεωργία συνετέλεσε στο τετέλεστο τους στους αγροτικούς πληθυσμούς. Αφού τα αυτοκίνητα ήταν πιο ευκολόχρηστα για τις διάφορες μεταφορές, ήταν φυσικό να αντικαταστήσουν τα συμπαθή τετράποδα τα οποία πλέον συναντούμε περισσότερο στα βιβλία παρά στη Φύση.

Τα μουλάρια και οι ημίονοι είναι ζώα για όλες τις δουλειές. Η σωματική τους ρώμη είναι χαρακτηριστικό τους στοιχείο και έχουν πολύ μεγάλη αντοχή στην κοπιώδη εργασία, στον καύσωνα, στην πείνα και τη δίψα. Με τόσα προσόντα ο άνθρωπος χρησιμοποιεί αυτά τα ζώα εδώ και περίπου 3.000 χρόνια.

Αυτή όμως η σχέση χιλιετιών έχει εκλείψει σχεδόν κατά παντού, υπάρχουν όμως ευτυχώς κάποιες περιπτώσεις που τα ζώα αυτά είναι απαραίτητα. Σε καλντερίμια και σε στενά δρομάκια κάποιων ορεινών χωριών υπάρχουν ακόμα, γιατί μόνο αυτά μπορούν να ανέβουν τις απότομες ανηφόρες φορτωμένα με ότι βαρύ χρειάζεται να κουβαληθεί από τα κακοτράχαλα μονοπάτια. Γιατί μόνο αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για μεταφορές σε

δύσβατους και απρόσιτους τόπους και υπό αντίξοες καιρικές συνθήκες όπου δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν τροχοφόρα οχήματα.

Τα γαϊδουρομούλαρα είναι το ζώα που προέρχονται από τη διασταύρωση αλόγου και γαϊδάρου και δεν μπορούν να αναπαραχθούν γιατί είναι στείρα. Χρησιμοποιούνται σε αγροτικές κοινότητες για τις μεταφορές, παλιότερα επίσης ευρύτατη ήταν η χρήση τους από τους στρατούς του κόσμου ως μέσον μεταφοράς, κυρίως λόγω της μεγάλης αντοχής τους και της ανθεκτικότητάς τους στις ασθένειες.

Αφού οι ημίονοι δεν αναπαράγονται μόνοι τους, αλλά για να γεννηθεί ένα μουλάρι ζευγαρώνει ένα αρσενικό άλογο με ένα θηλυκό γαϊδούρι, αυτό σημαίνει ότι είναι δύσκολη η συνέχιση της αναπαραγωγής τους. Γι αυτό τους

παλαιούς καιρούς που οι ημίονοι ήταν απαραίτητοι σε κάθε σπίτι και οικογένεια, υπήρχαν επαγγελματίες που κατείχαν ίππους ράτσας και περιφέρονταν στα χωριά όπου τους διέθεταν επί πληρωμή για αναπαραγωγή ημίονων.

Τα ζώα αυτά ήταν πολύ απαραίτητα την εποχή του Μεσοπολέμου, γιατί οι Κύπριοι κάτοικοι ασχολούνταν αποκλειστικά με τη γεωργία και όλες οι ερ-

γασίες διεκπεραιώνονταν με τη βοήθεια τους. Ήταν εποχές δύσκολες που δεν υπήρχαν δουλειές και οι καλλιέργειες των αγρών επέφεραν πενιχρά έσοδα που δεν αρκούσαν για τους τοκογλύφους που απομυζούσαν τους ανθρώπους, κατά συνέπεια δεν περιόσσευαν για τη διατροφή τους. Εκποιήσεις περιουσιών και αναγκαστικές διαπλειστηριασμού πωλήσεις ακινήτων γίνονταν καθημερινά, ακόμα και από τα σπίτια στα οποία διέμεναν αναγκάζονταν είτε να μεταναστεύουν, είτε να γίνονται είλωτες με πολύ χαμηλά ημερομίσθια στα κτήματα άλλων, ενώ πολλοί κατέφευγαν σε σκληρότατη εργασία στα μεταλλεία απ' όπου αφυπηρετούσαν με ανεπανόρθωτα κλονισμένη την υγεία τους. Χωρίς εξαίρεση, σχεδόν όλοι οι κάτοικοι της Κύπρου δυσπραγούσαν και διαβιούσαν υπό μεγάλης στέρσης και ανέχειας.

Μέσα σε αυτή την οικονομική ανέχεια και στους πολύ σκοτεινούς καιρούς, στο χωριό της Τάλας ζούσε με την οικογένεια του ένας άνθρωπος, σκληροτράχηλος και κακός πού είχε έναν άππαρο επιβήτορα και τον περιέφερνε στα γύρω χωριά χρησιμοποιώντας τον επί πληρωμή για αναπαραγωγή ημιόνων. Είχε γυναίκα με τρεις κόρες και ένα γιό, που όποτε τους θυμόταν τους επισκεπτόταν, καμιά όμως οικονομική βοήθεια δεν τους πρόσφερε, και από πάνω τους καταπίεζε και τους έδερνε.

Ζούσαν σε ένα μικρό ρημαγμένο σπιτάκι μιας κάμαρας έτοιμο να καταρρεύσει, που ήταν κτισμένο στην πιο μακρινή άκρη του χωριού. Οι τοίχοι στέκονταν έτοιμοι ανά πάσα στιγμή να γκρεμιστούν. Το νερό εισχωρούσε από την πρόχειρη στέγη που ήταν ανίκανη να κρατήσει τη βροχή και τους αέρηδες μακριά, ενώ η αυλή γύρω του σπιτιού και αυτή έρημη, έδειχνε ακόμα χειρότερη τη ρημαγμένη του όψη. Μέσα στη μικρή κάμαρη που κατοικούσε η φτωχή οικογένεια, είχαν μαζί τους και μια κασίκα που την είχαν για να παίρνουν το γάλα της παρόλο που δεν αρκούσε για να τους θρέψει όλους, αλλά ήταν φανερό ότι ήταν το μόνο πράγμα που τους προστάτευε από την

απόλυτη και έσχατη δυστυχία. Αναμφίβολα ήταν η πιο φτωχή οικογένεια. Ήταν ένα φρικτό μέρος και υπήρχε πλήρης εγκατάλειψη, το ερώτημα ήταν γιατί άντεχαν και έμεναν εκεί, γιατί δεν εγκατέλειπαν. Τι τους κρατούσε εκεί; Ήταν φανερό, ήταν ο φόβος και η ψυχολογική καταπίεση που εξασκούσε πάνω τους ο σκληρός φαμελιάρης. Ήταν μπεκρής και όποτε ήταν μεθυσμένος του έφταιγαν οι άνθρωποι, αλλά επειδή δεν μπορούσε να τα βάλει με όλο τον κόσμο, ξεσπούσε στη γυναίκα και στα παιδιά του δέρνοντας τους με το πέτσινο λουρί που χρησιμοποιούσε σαν καμουτσίκι για το άλογο του.

Κεφάλαιο Β΄

Η οικονομική κατάσταση στην Κύπρο πριν από το δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο ήταν άθλια για πάρα πολλούς. Ένας μεγάλος αριθμός από Κυπρίους κατετάγησαν υπό της Αγγλικής σημαίας ως εθελοντές, επειδή στο Βρετανικό στρατό μπορούσαν να εξασφαλίσουν ένα μεροκάματο. Πολλοί από αυτούς κατετάγησαν μαζί με τα μουλάρια τους και πήραν μέρος ως ημιονηγοί στις σκληρότερες από τις συγκρούσεις του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, και πολέμησαν απλώς επειδή έτσι μπορούσαν να εξασφαλίσουν ένα κομμάτι ψωμί στις οικογένειάς τους. Υπήρξαν βέβαια και πολλοί άλλοι εθελοντές που κατετάγησαν και αγωνίστηκαν κατά του ναζισμού και του φασισμού επειδή πίστευαν στην ελευθερία και στην ιερότητα εκείνου του αγώνα, όμως υπάρχει και η αλήθεια ότι ο μεγαλύτερος αριθμός εθελοντών αναζήτησε στα πεδία των μαχών τον τρόπο για να ζήσει την οικογένειά του.

Ανάμεσα σε αυτούς τους εθελοντές ο κακός φαμελιάρης από την Τάλα κατετάγη και έφυγε με το άλογο του. Κατετάγη στο Κυπριακό Σύνταγμα και στάλθηκε στην Ελλάδα πριν τη γερμανική εισβολή. Πολλοί από αυτούς χρησιμοποιήθηκαν σε περιοχές της Θες

σαλίας και της Μακεδονίας για τη διάνοιξη οδικών και οχυρωματικών έργων, αλλά οι περισσότεροι χρησιμοποιήθηκαν ως ημιονηγοί για τη μεταφορά εφοδίων και πυρομαχικών. Μετά τη Γερμανική προέλαση, εκατοντάδες από αυτούς συνελήφθησαν αιχμάλωτοι στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη κατά τη συμμαχική υποχώρηση.

Από εκείνο τον καιρό χάθηκαν τα ίχνη του χωρίς κανένας να ξανακούσει γι αυτόν. Το φευγιό του δεν άφησε πίσω του σημάδια και λύπες, ούτε τα μέλη της οικογένειάς του στεναχωρέθησαν, παρά μάλλον ένιωσαν ανακούφιση, γιατί πλέον θα έμεναν στη φτώχεια τους χωρίς την καταπίεση του και τους ξυλοδαρμούς του.

Στο χωριό της Τάλας επικρατούσε μεγαλύτερη φτώχεια παρά αλλού, διότι ήταν κτισμένο πάνω στην πλαγιά του βουνού του Αγίου Νεοφύτου. Δεν υπήρχαν αγροί για να τους καλλιεργήσουν, οι άνθρωποι είχαν σαν ενασχόληση τα κοπάδια, τα αμπέλια και το μάζεμα τερασιών. Στα κοπάδια η φτωχή γυναίκα με τα παιδιά της δεν μπορούσαν να απασχοληθούν, το μάζεμα των σταφελιών και των τερασιών ήταν εποχιακή περίοδος απασχόλησης, έτσι τα πράγματα γι αυτούς ήταν δύσκολα.

Μια από τις κόρες της η Ζήνα, μόλις 14 χρονών ήταν ώριμη και καπάτσα, με μυαλό αρσενικού και τολμηρή.

-Ατε μάνα, της είπε μια φορά, εδώ στον τόπο μας δεν έχουμε μέλλον, να πάμε κάτω στην πόλη να δουλέψουμε να φάμε και μείς κάνα κομμάτι ψωμί.

Και έτσι έγινε, έφυγαν. Η φτωχή οικογένεια έπρεπε να αντιμετωπίσει μια αβέβαιη ζωή γεμάτη δυσκολίες και την πιθανότητα μιας ακόμη μεγαλύτερης μιζέριας, αλλά αφού δεν είχαν κάτι καλό να χάσουν, δεν ήταν δύσκολη η απόφαση τους.

Μάζεψαν τα πράγματα τους και με την κατσίκα τους περπατητές, κατέβηκαν στην Χλώρακα όπου αναζήτησαν δουλειά στα χωράφια. Η μάνα με τα άλλα παιδιά βρήκαν εργασία στα κτήματα του Κωστή του Κόμπου που ήσαν λίγο έξω από τη Χλώρακα και λίγο πριν την πόλη του Κτημάτου, ενώ η Ζήνα έπιασε δουλειά σαν παιδί για τα θελήματα και όλες τις άλλες δουλειές σε ένα οικοευγηρίας στην πόλη της Πάφου. Έμενε με την υπόλοιπη οικογένεια της σε ένα μικρό καλυβάκι δίπλα στα χωράφια που τους παραχώρησε το καινούργιο αφεντικό, και κάθε πρωί περπατητή, πήγαινε στη δουλειά της.

Η εργασία στα κτήματα ήταν σκληρή, δύσκολη και πολύωρη. Αν και είχαν προσληφθεί σαν μισταρκοί, εντούτοις ο αφέντης τους ο Κωστής ο Κόμπος τους συμπεριφερόταν καλά.

Οι Μισταρκοί ήταν είδος εργατών που κύρια ξενοδούλευαν για να εξασφαλίζουν τροφή, και χρησιμοποιούντο ως εργάτες γης, ως βοσκοί ή και για άλλες δουλειές. Οι τσιφλικάδες και οι επιστάτες συνήθως τους φέρνονταν σκληρά και τους υποχρέωναν να εργάζονται από ήλιο σε ήλιο, ακόμα και τις Κυριακές. Όλοι οι παραγοί και οι μισταρκοί δούλευαν μέσα σε σκληρές συνθήκες, όργωναν με ξύλινο αλέτρι που το τραβούσαν βόδια, θέριζαν με το δρεπάνι, αλώνιζαν με τη δουκάνη, και μετέφεραν τη σοδειά με άμαξες.

Παρ όλα αυτά όμως, τα μέλη της φτωχής οικογένειας ένιωθαν ευχαριστημένοι. Τα παιδιά των δυο οικογενειών έδεσαν μεταξύ τους και ταίριαξαν, συνδέθησαν και ενωμένοι και αγαπημένοι ζούσαν αρμονικά.

Έτσι ο καιρός περνούσε καλά και ευχάριστα για τη φτωχή οικογένεια από την Τάλα. Βρήκαν στο καινούργιο τόπο καταφύγιο και πνευματική γαλήνη και ηρεμία, βρήκε ανάπαυση το μυαλό τους και ηρεμία η ψυχή τους. Έπαυσαν να αισθάνονται την καταπίεση του αφέντη, έπαυσαν να σκέφτονται τι θα φάνε την σήμερα και την επαύριον. Δεν φοβήθηκαν την σκληρή δουλειά, παρα μόνον ευχαριστημένες δούλευαν περισσότερο, ήθελαν με αυτό τον τρόπο να δείξουν την ευγνωμοσύνη τους στους ανθρώπους που τους έδειξαν συμπόνια, ήθελαν να ανταποδώσουν το καλό που τους έκαναν, ήθελαν να δείξουν τις ευχαριστίες τους.

Κεφάλαιο Γ΄

Εκεί στη γειτονιά, σε μια γωνιά του δρόμου μετά τον οίκο ευγηρίας, ήταν ένα ψαράδικο που δούλευε υπάλληλος ένας ωραίος νέος. Κάποια μέρα ένα πρωινό που δεν είχε πελάτες, καθόταν έξω στην αυλή σε μια τόνενη καρέκλα και liaζόταν απολαμβάνοντας την χειμωνιάτικη καλοκαιρία που είχε εκείνη τη μέρα. Εκείνη τη μέρα ο ήλιος του τύφλωνε τα μάτια και νωχελικά χασμουριόταν έτοιμος να αποκοιμηθεί. Τα μάτια τα είχε κλειστά, αλλά κάπου κάπου τα μισάνοιγε και παρατηρούσε μην ήρχετο κανένας πελάτης. Πέρασε η ώρα, κόντευε μεσημέρι, ώσπου ξάφνου σε ένα ανοιγόκλειμα των ματιών του, είδε ομπρός του μιαν όμορφη μορφή με πελώρια μπιρμπιλωτά μάτια, που νόμισε ότι στον ύπνο του έβλεπε την αγγελική μορφή καποιανού πανέμορφου αγγέλου. Έστεκε και την κοίταζε, το ίδιο έστεκε και τον κοίταζε η κοπέλα. Δεν μιλούσαν, ένιωθαν και οι δυο ξαφνιασμένοι, μιλούσαν μόνο τα μάτια τους και η έκφραση τους. Η έλξη που ένιωσαν ανάμεσα τους ήταν πολύ δυνατή, και ο έρωτας κεραυνοβόλος. Μίλησαν οι καρδιές τους, δεν χρειάστηκε να πουν τίποτε άλλο.

Η Ζήνα λοιπόν, αγάπησε αυτόν τον νέο και τα έφτιαξε μαζί του. Ήταν όμως μικρούλα και ο κόσμος θα τους κατέκρινε, ούτε η μάνα της σίγουρα θα το ανεχόταν, έτσι ύστερα που πέρασε κάποιος καιρός, κλέφτηκαν και μετοί-

κησαν στη Λεμεσό. Νοίκιασε ο νέος ένα σπίτι και την σπίτωσε, και ο ίδιος βρήκε δουλειά σε ένα ψαροπολείο. Ζούσαν φτωχικά και μετά βίας, αλλά είχαν την αγάπη τους.

Ύστερα από κάμποσο καιρό όμως, μέσα στη δύσκολη ζωή τους και τη δυστυχία τους από τη φτώχεια τους, τα μελώματα και οι αγάπες πέρασαν, και ο αγαπητικός αποδείχτηκε ένας κακός άνθρωπος σαν τον πατέρα της που της φώναζε, την παραμελούσε και της φερόταν ως αφέντης σε δούλα ενώ ο ίδιος κάθε νύχτα ξενυχτούσε σε καταγώγια και ύποπτα μαγαζιά. Αυτή ύστερα από τη βασανισμένη ζωή που είχε εξ αιτίας του κακού πατέρα της, αισθανόταν την ανάγκη να την αγαπούν, να τη φροντίζουν, να τη σέβονται και να την καταλαβαίνουν. Αντί τούτου, ο τρόπος που της φερόταν ήταν απαράδεκτος και νόμιζε την είχε σίγουρη και δεδομένη.

Η Ζήνα αυτή του την αλαζονεία και την υπεροψία δεν την άντεχε, ούτε ήταν διατεθειμένη να τον ανεχτεί. Έτσι μια μέρα ετοίμασε τα μπαγκάζια της έτοιμη να τον εγκαταλείψει, να πάει πίσω στη μάνα της και στην αδερφή της και στην καλή οικογένεια που τους φιλοξενούσε και τους εργοδοτούσε και τους έδειχνε σεβασμό και αγάπη.

Δεν ένοιωσε δισταγμό, ήταν μια δυναμική γυναίκα και ένιωσε μέσα της να ηρεμεί ύστερα από την απόφαση της. Είχε σκοπό να μην αφήσει κανένα να

την ξαναπληγώσει, δεν θα επέτρεπε στον εαυτό της να ξαναβρεθεί στην ίδια κακή μοίρα και στην ίδια παλιοζωή που έζησε εκείνους τους καιρούς στο χωριό της στην Τάλα, τουλάχιστον αν αυτό θα ήταν στο χέρι της.

Άλλαι μεν βουλαί ανθρώπων όμως, άλλα δε Θεός κελεύει.

Εκείνη την ημέρα έβαλε τα καλά της και κάλεσε ένα ταξί να την μεταφέρει στη πλατεία που ήταν το λεωφορείο της γραμμής Λεμεσού – Πάφου. Μπήκε στο πίσω κάθισμα και κάθισε, και πρόσταξε τον οδηγό να ξεκινήσει. Μόλις έγειρε τη ράχη της στο κάθισμα, ένιωσε μια ζαλάδα και μια ναυτία. Ένας φόβος την κυρίευσε, σκοτεινές σκέψεις την έζωσαν και μια ανυσηχία την πλάκωσε. Φοβισμένη για αυτό που υποπτευότανε, παρακαλούσε να μην είναι. Έκλεισε τα μάτια της ελπίζοντας να ήταν από την κούραση και θα της περνούσε. Αλλά θέλοντας να υσηχασει από την αμφιβολία της, παρακάλεσε τον ταξιτζή να την πάρει σε ένα γιατρό. Δυστυχώς ο γιατρός της είπε ότι ήταν έγκυος.

Ήταν ένα καρτέρεμα αναπάντεχο που της έφερε τα πάνω κάτω, ένα κακό

που την βρήκε σε μια δύσκολη στιγμή της ζωής της, στη συγκυρία εκείνης της δύσκολης απόφασης να εγκαταλείψει το σύντροφο της. Η κατάσταση άλλαξε και ανατράπηκε, η απόφαση του φευγιού της ίσως έπρεπε να αναθεωρηθεί.

Γεμάτη απελπισία και φόβο έμεινε καθισμένη στο πίσω κάθισμα του αυτοκινήτου και διέταξε τον ταξιτζή να κάνει βόλτες μέσα στην πόλη, ενώ με τις σκέψεις να της τριβελίζουν το κούτελο προσπαθούσε να συνταιριάξει το ανάκατεμα και να αποφασίσει τι να κάμει, να φύγει ή να μείνει.

Δεν τόλμησε να τον εγκαταλείψει. Εκείνους τους καιρούς δεν ήταν εύκολο εγχείρημα μια μάνα να έχει μούλικο, ο κόσμος δεν ανεχόταν αυτά τα πράγματα. Έβγαλε από το νου της το φευγικό και πήρε μια μεγάλη απόφαση. Θα έμεινε να γεννήσει το μωρό της, έπρεπε το δικό της παιδί να έχει ρίζες, να ανήκει σε οικογενεια. Νίκησε το μητρικό της ένστικτο.

Γύρισε στο σπίτι, ξεπακέταρε τα πράγματα της και κάθισε να τον περιμένει για να του αναφέρει τα «καλά» μαντάτα.

Κεφάλαιο Δ΄

Έτσι επέλεξε την υποταγή και τη μιζέρια, ξέχασε τα όνειρα της και έμεινε στο φτωχικό σπιτάκι να γεννήσει το παιδί της. Ξενοδούλευε όπου έβρισκε δουλειά, καθάριζε σπίτια, καμιά φορά δούλευε στις οικοδομές. Ο σύντροφος της τα είχε φορτώσει όλα στο ράφι, έμπαινε σπίτι όποτε ήθελε, δεν έδινε λογαριασμό, ούτε ενδιαφερόταν αν στο σπίτι υπήρχε φαγητό. Η θέση της ήταν απελπιστική. Δούλευε σκληρά και πικρό ήταν το μεροκάματο, πικρό και το ψωμί που έτρωγε. Αφόρητη η ζωή της, μέρα γλυκιά δεν χάρηκε. Η απελπισία όμως δεν την πήρε, η κούραση δεν την ένοιαζε.

Μέσα σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες ο καιρός πέρασε και γέννησε το γιο της. Τον ανέθρεψε με βάσανα και στερήσεις. Σκεφτόταν συνέχεια με ποιό τρόπο θα απαλλασσόταν απο τον

μπекρή και κατ εξακολούθηση άνεργο πλέον σύντροφο της, χωρίς όμως επακόλουθα στο παιδί της. Δεν εύρισκε τέτοιο τρόπο, αλλά η σκέψη δεν της έφευγε από το μυαλό.

Τελικά βρήκε μια καλή δουλειά που την ευχαριστούσε. Για δυο χρόνια δούλεψε σε κλινική. Ήταν ευχαριστημένη από τη ζωή και τη δουλειά της. Έβλεπε μ' εμπιστοσύνη το μέλλον. Ήταν βέβαιη ότι είχε κατασταλάξει, είχαν αλαφρύνει τα βάσανα της, δεν θα είχε πλέον τσες στεναχώριες και πίκρες. Ζούσε με το παιδί της με κάπως καλύτερη οικονομική άνεση, με τον σύντροφο της απλά συγκατοικούσε, δεν είχαν σχέσεις συζυγικές, ούτε και συναναστροφικές.

Εκείνοι οι καιροί ήταν δύσκολοι οικονομικά, όσο και πολιτικά γιατί είχε αρχίσει ο αγώνας της ΕΟΚΑ εναντίον των Άγγλων αποικιοκρατών. Η Ζήνα εντά-

χτηκε στις τάξεις των αγωνιστών και με όλα τα μέσα βοηθούσε την οργάνωση προσφέροντας ποικίλες υπηρεσίες. Λάμβανε μέρος στη διανομή προκυρήξεων και στη μεταφορά ή απόκρυψη οπλισμού. Ακόμα δούλεψε στο τμήμα πληροφοριών της οργάνωσης. Καθώς ήξερε Εγγλέζικα, έκανε παρέα με Εγγλέζους, και χρησιμοποιώντας την ομορφιά της ως δόλωμα και χωρίς να κινεί υποψίες, αποσπούσε πληροφορίες χρήσιμες για τον αγώνα.

Κάποιο βράδυ φεύγοντας από την κλινική λίγο παρακάτω σε ένα στενό δρομάκι, άκουσε ομιμογές να έρχονται πίσω από ένα χαμηλό τοιχάκι. Χωρίς να σκεφτεί φόβο, πλησίασε και αντίκρισε έναν άνθρωπο πεσμένο στο έδαφος λουσμένο σε αίματα. Ήταν ένας άγνωστος μοιαστός με Εγγλέζο που κάποιοι τον χτύπησαν είτε από πατριωτισμό, είτε να τον ληστέψουν, σκέφτηκε. Τον βοήθησε χωρίς να σκεφτεί ότι είναι εχθρός. Του μίλησε Εγγλέζικα, και αυτός της ζήτησε να τον βοηθήσει. Υποβαστάζοντας τον, με δυσκολία τον μετέφερε στην κλινική και τον περιέθαλψε. Ήταν χτυπημένος και μεθυσμένος. Έδειχνε αλκοολικός, ίσως να έπεσε μόνος του και χτύπησε. Τον κράτησαν στην κλινική για περίθαλψη. Την άλλη μέρα έδωσε αναφορά στην οργάνωση, και έλαβε διαταγή να τον έχει από κοντά διερευνώντας εάν είχε σχέση με τον εχθρό ώστε να του αποσπάσει πληροφορίες.

Με αυτό τον τρόπο τον κόντεψε και γνώρισε ότι ήταν ένας πλούσιος Αμερικάνος, αλλά πάνω από όλα ένας καλός και ευγενικός άνθρωπος.

Με αυτή τη γνωριμία μια καινούρια ζωή ξεκίνησε για την Ζήνα. Έγιναν φίλοι, έκαναν παρέα και τον βοήθησε να κόψει το ποτό. Ύστερα από λίγο καιρό τη ζήτησε σε γάμο. Του εξήγησε την οικογενειακή της κατάσταση και του είπε για τον κακό της σύντροφο καθώς και για το παιδί της. Πήγε ο ίδιος και τον βρήκε. Του έδωσε χρήματα, και χωρίς δυσκολία αυτός δέχτηκε να την αφήσει χωρίς να δημιουργήσει προβλήματα.

Παντρεύτηκαν και τρεις μήνες μετά το γάμο πήρε αμερικάνικο διαβατήριο. Τότες έμαθε πως ήταν ένας από τους

πλουσιότερους ανθρώπους του κόσμου. Ήταν ιδιοκτήτης μεταλλείων και πετρελαιοπηγών σε πολλά μέρη. Τα καθαρά κέρδη ήταν τεράστια.

Όμως τα προβλήματα του αλκοολισμού στιγμάτιζαν της ζωή τους. Πολλές φορές έκανε μήνες σε κλινικές του εξωτερικού για αποθεραπεία. Έβγαине με ελπίδες για ένα καλύτερο αύριο. Και ενώ όλα κυλούσαν καλά, ερχόταν μια νέα κρίση αλκοολισμού. Πάλι κλινικές, και τρεχάματα. Ήταν όμως η σύζυγος του, μαζί και η νοσοκόμα του που εξαγρυπνούσε στο πλευρό του.

Πέρασε δίπλα του χρόνια καθημερινής προσπάθειας και αγωνίας, αλλά ήταν ευχαριστημένη. Εκείνος της είχε χαρίσει μια νέα ζωή. Την είχε σώσει από τη κόλαση και το άγχος της φτώχειας καθώς και από τη μιζέρια της άθλιας ζωής της. Τώρα ήταν μια μεγάλη και σωστή κυρία που ζούσε στα σαλόνια με υπηρέτες και βοηθούς. Με αμάξι, σοφέρ, και μεγάλη υπόληψη στην κοινωνία..., και ήταν απόλυτα ευχαριστημένη.

Πολλές φορές που καθόταν στο προσκεφάλι του και μιλούσαν, σκεφτόταν τα παλιά και τούλεγε για τα περασμένα, για τη μεγάλη φτώχεια που γνώρισε και ότι παρακαλούσε το Θεό στις προσευχές της, να μην αφήσει άλλους να περάσουν όσα βάσανα πέρασε η ίδια και είχε μεγάλη πεθυμιά να βοηθήσει φτωχούς συνανθρώπους της.

Ύστερα από καιρό, ο πλούσιος Αμερικάνος σύζυγος της καταλαβαίνοντας ότι δεν είχε άλλη ζωή, της ανακοίνωσε ότι την κατέστησε απόλυτη κληρονόμο του, πληρεξούσιο της περιουσίας του και μπορούσε ελεύθερα να χρησιμοποιήσει όσα χρήματα ήθελε για φιλανθρωπικούς σκοπούς και δράσεις.

Κεφάλαιο Ε΄

Από εκείνη τη στιγμή άρχισε να σκέφτεται τα όσα εκατομμύρια θα είχε στη διάθεση της πλέον, πώς να τα ξοδέψει. Δεν αγαπούσε τα χρήματα, δεν ήθελε να έχει τόσα πολλά. Το μυαλό της γύριζε και οι σκέψεις της έτρεχαν σχεδιάζοντας από πού θα ξεκινούσε τις φιλανθρωπίες της. Ήταν σίγουρη ότι ήθελε να ξεκινήσει από τη Χλώρακα, το χωριό εκείνο που άφησε σφραγίδα πάνω της, που της ενέπνευσε την πρώτη ελπίδα για μια καλύτερη ζωή. Αυτό το λίγο που της έδωσαν με την αγάπη τους οι άνθρωποι εκεί, ήθελε να τους το ανταποδώσει πολλαπλά. Την σεβάστηκαν, έδωσαν δουλειά και φιλοξενία στην οικογένειά της. Ήταν και εκείνοι άνθρωποι φτωχοί, είχαν ανάγκες και θα τους βοηθούσε.

Ένα καλό ξημέρωμα για την Χλώρακα ήταν εκείνη η μέρα που σταμάτησε μια μεγάλη κούρσα στην πλατεία και κατέβητε από μέσα αεράτη και επιβλητική να φαντάζει σαν βασίλισσα η μεγάλη κυρία. Το νέο μεταδόθηκε αμέσως και όλοι οι κάτοικοι έτρεξαν να αποθαυμάσουν και να καλωσορίσουν την επίσημη πλέον επισκέπτριά. Σαν απλός άνθρωπος και απλοϊκή γυναίκα όπως ήταν σε ολόκληρη τη ζωή της, έτσι συμπεριφέρθηκε. Τους αγκάλιασε με θέρμη και τους ασπάστηκε όλους ένα προς ένα, έδειξε έτσι την αγάπη και

την εκτίμηση της προς αυτούς. Ύστερα την παρέλαβαν οι προεστοί και με τον κόσμο να στέκει στα γύρω γεμίζοντας ασφυκτικά την μεγάλη πλατεία, κάθισαν στο καφενείο και ήπιαν τον καφέ τους.

Η φιλανθρωπική της δράση στη Χλώρακα ήταν τεράστια. Αγόρασε εκτάσεις γης που τις δώρισε στην κοινότητα, έκτισε και ανοικοδόμησε εκκλησίες και σχολεία, άνοιξε δρόμους, βοήθησε να κτιστούν σπίτια για φτωχά κοριτσόπουλα, ακόμα βάφτισε μωρά παιδιά που ύστερα τα σπούδασε και τα βοήθησε στην πρωσική τους ανέλιξη.

Όμως η φιλανθρωπική της δράση δεν σταμάτησε στη Χλώρακα. Συνέχισε και στην υπόλοιπη Κύπρο. Μεταξύ των έργων της περιλαμβάνονται η ανέγερση σχολείων, η οικονομική ενίσχυση φιλανθρωπικών ιδρυμάτων, νοσοκομείων, Δήμων και κοινοτήτων, το κτίσιμο εκκλησιών. Δαπάνησε εκατομμύρια λίρες. Χορήγησε σπίτια σε φτωχές οικογένειες και ορφανά, άνοιξε και συντήρησε τραπεζικούς λογαριασμούς στο όνομα νεαρών κοριτσιών, σπούδασε παιδιά, επιχορήγησε την κατασκευή αθλητικών σταδίων και σωματίων.

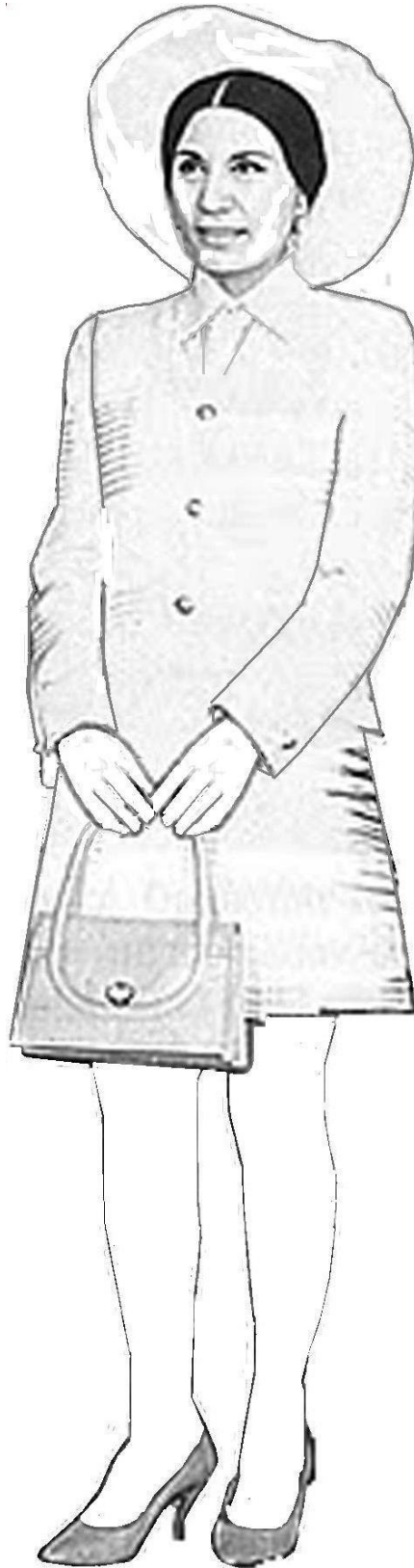
Δικαίως θεωρήθηκε η μεγαλύτερη ίσως ευεργέτιδα της Κύπρου. Η πρωτοφανής φιλανθρωπική της δράση τιμήθηκε κατά καιρούς με διάφορες διακρίσεις. Της

έχουν επιδοθεί χρυσά κλειδιά πόλεων της Ελλάδας και του εξωτερικού, έχει συναντηθεί με εξέχουσες πολιτικές και θρησκευτικές προσωπικότητες όπως τον Πάπα της Ρώμης και πολλούς Πατριάρχες. Απέκτησε μεγάλη φιλία της με τον αρχηγό της ΕΟΚΑ Γρίβα Διγενή αφού η δράση της στον απελευθερωτικό αγώνα του 1955 ήταν μεγάλη.

Ήταν μια θερμή καρδιά γεμάτη καλοσύνη για τον άνθρωπο. Γι αυτή της την καλωσύνη πολλοί την εκμεταλλευτήκαν, αλλά δεν την εννοιαζε. Όποιος ζητούσε βοήθεια την πρόσφερε απλόχερα χωρίς διακρίσεις.

Έλαμπε με μεγαλοπρέπεια, γινόντουσαν δεξιώσεις για χάρη της και μιλούσε όλη η Κύπρος για τις φιλανθρωπίες και την ανθρωπιά της. Ήθελε να σκορπίζει χαρά, γι αυτό εδινε απλοχερα. Ήθελε να σκορπίζει τη χαρά που η ίδια στερήθηκε.

Η Ζήνα Κάνθερ απεβίωσε το 1912 σε ηλικία 85 ετών. Η κηδεία της ήταν μια σεμνή τελετή χωρίς την πρέπουσα παρουσία της πολιτείας ή όσων ευεργετήθηκαν από αυτήν.

ΖΗΝΑ, Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΝΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙ